

על התעיוע של תמוז

בין אלילות העכשיו לנצח המופשט

הפרדוקס שבלב המקדש

הנביא יחזקאל נכנס אל בית המקדש – ההיכל
האולטימטיבי של האמונה המונותאיסטית
והמופשטת. אך דווקא שם, במרכז הטרנסצנת, הוא
פוגש את האשליה האלילית המוחלטת.

"וַיָּבֹא אוֹתִי אֶל פֶּתַח שַׁעַר בַּיִת
יְהוָה אֲשֶׁר אֶל הַצִּפּוֹנָה הָיָה שָׁם
הַנָּשִׁים יֹשְׁבוֹת מִבְּכּוֹת אֶת הַתָּמוּז"
(יחזקאל ח', י"ד)

האנטומיה של האלילות: מנגנון ה"תמוז"

פסל התמוז לא הביט במאמיניו בקיפאון. הוא עוצב כמנגנון של הזדהות רגשית מזויפת, שהפך אובייקט חומרי לסובייקט אנושי.

אש פנימית

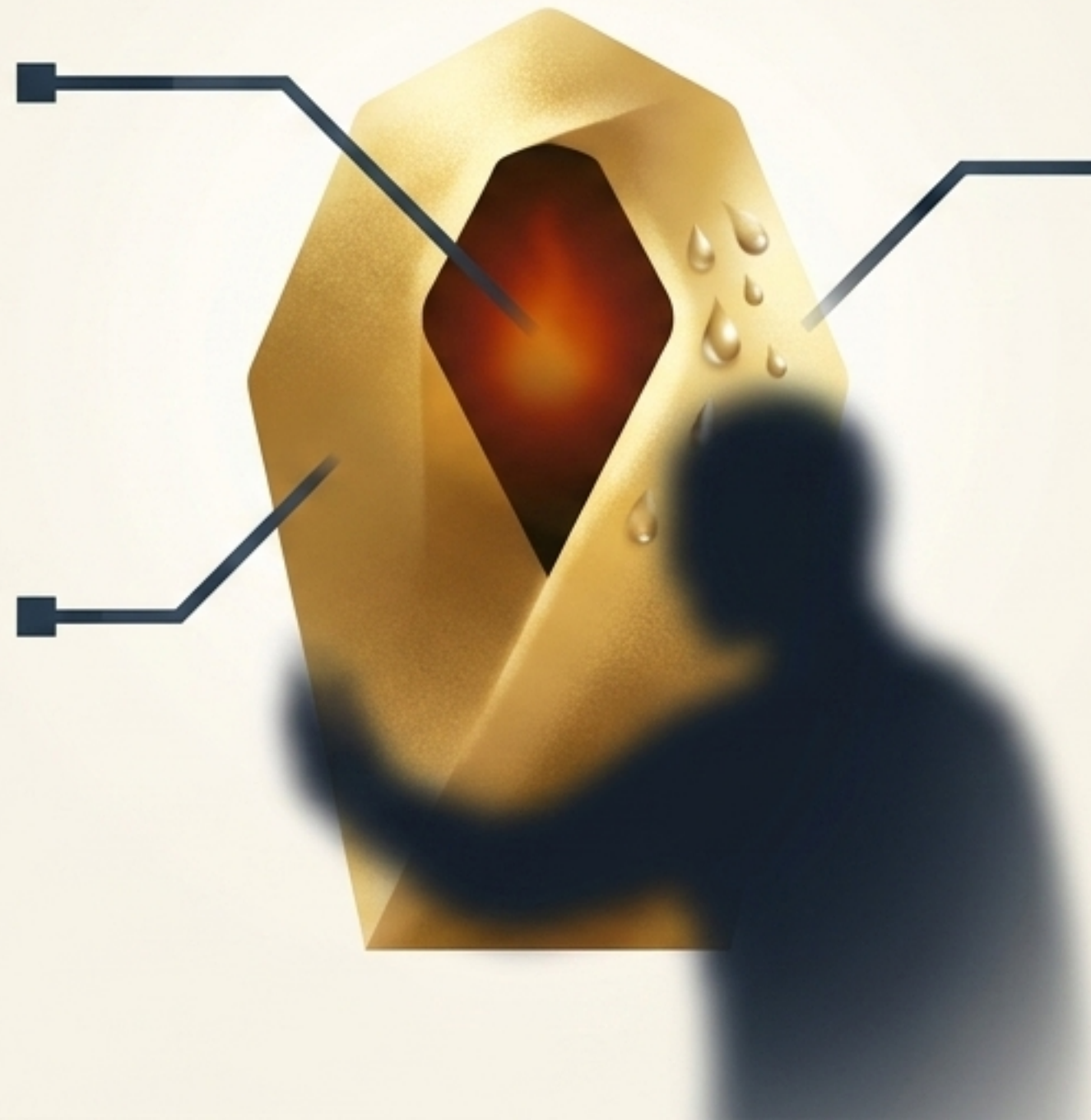
אש שבערה בתוך הפסל
חיממה את החומר ויצרה
תגובה פיזית.

דמעות תעתוע

הפסל "הזיע" או "בכה",
מה שיצר מראית עין של
רגש חי.

אמפתיה והכלה

האדם מקבל אשליית הזדהות.
הפסל בוכה איתו, מעניק לו
חיבוק נוכח בכאן ובעכשיו, ופוטר
אותו מכל דרישה מוסרית.

העימות התודעתי הגדול

ממד השוואה	אלילות פגנית ("התמוז")	אמונה מונותאיסטית (הר סיני)
התכוונות בזמן	הרגע הממשי. העכשיו המוחלט.	רצף היסטורי: עבר, הווה ועתיד.
מצב פסיכולוגי	התבטלות, התכנסות רגשית וחיפוש נחמה.	מודעות קוגניטיבית ואפיסטמולוגית מתמדת.
דרישה מוסרית	אפס תובענות מוסרית. הפקרות מעשית.	תובענות דוגמטית עמוקה ("לֹא יִהְיֶה לְךָ").
ייצוג חזותי	קונקרטי, מוחשי, סופי.	מופשט, טרנסצנדנטי, נעלם.

המשא של המופשט

העמידה מול אלוהות טרנסצנדנטלית אינה טבעית לנפש האדם; היא דורשת אנרגיה הכרתית עצומה.

קריאת שמע ככיוול תודעתי

עשרת הדיברות אינן נשארות בחלל ריק. הן מותמרות לפרקטיקה יומיומית. קריאת היא כלי פסיכולוגי לאימות מחודש – תזכורת יומיומית למוח שלא לשקוע בנוכחות הפיזית של ההווה, אלא להתכוונן אל האינסוף.

נקודת השבירה: התביעה ל"עכשיו"

חטא העגל לא היה רק משבר תיאולוגי, אלא קריסה פסיכולוגית. האומה לא יכלה לשאת את המתח שעל הרצף שבין הנוכח לנעלם.

משה בושש לרדת

הדרישה האלילית:

"עשה לנו אֱלֹהִים אֲשֶׁר
יֵלְכּוּ לְפָנֵינוּ"
(שמות ל"ב).

אשליית השטן:

תעתוע של משה מת
מרחף במיטתו שובר
את האחיזה בעבר.

לא אלוהים של עבר או עתיד – אלא אלוהים של כאן ועכשיו.
התפרקות מוחלטת של ההתכווננות המוסרית לטובת
מציאות אנרכית של מחולות.

ניפוץ הממשי לשם הצלת האידיאה

כיצד מגיבים להתמכרות אל החומר? על ידי שבירת החומר עצמו.

לידת התורה שבעל פה:

הלוחות הפיזיים נשברו, אך האותיות – האידיאה בתצורתה המופשטת – המשיכו לרחף. הפיזי נופץ כדי להבטיח את השינון, המחשבה והתודעה הבלתי נגמרת.

שבירת הלוחות:

הבעת שבר מול
ההשתעבדות לממשי.

שבירת הלוחות:

הבעת שבר מול
ההשתעבדות לממשי.

הפסיכולוגיה של הייצוג: השעיית אי-האמון

החוויה האלילית והחוויה האסתטית פועלות על מנגנון מנטלי זהה: Suspension of Disbelief (השעיית אי-האמון).

מנגנון האמת

אלילות התמונה

המאמין יודע שהאבן אינה חיה, אך בוחר להשעות את הידיעה כדי לחוות נוכחות, הכלה ואמפתיה מזויפת. התמסרות טוטאלית להווה הדמיוני.

תיאטרון וקולנוע

אנו יודעים שהשחקנים אינם הדמויות והעלילה היא פיקציה, אך אנו משעים את שאלת האמת כדי לבכות, להתרגש ולהתמסר לחוויה.

פרדוקס העונות: אור מעוור לעומת חושך מצמיח

קיץ (תמוז): תעתוע של ממשות

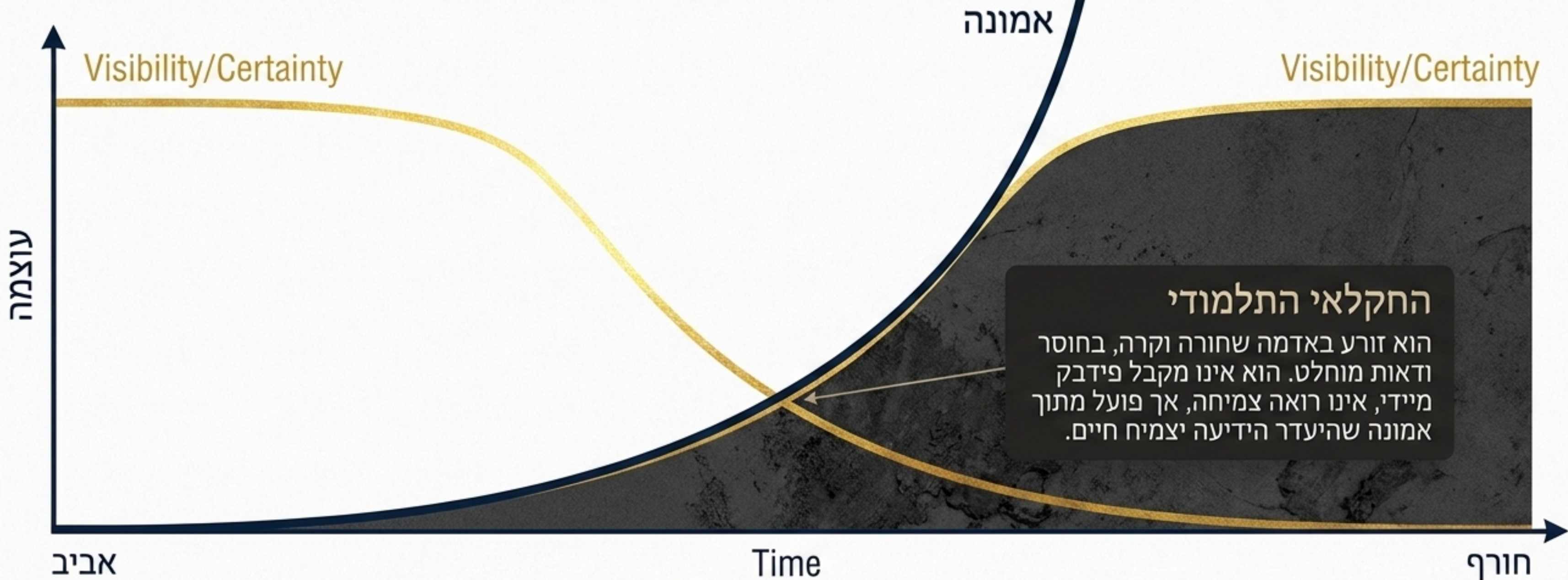
הימים הארוכים והאור המסנוור יוצרים אשליה שהכול נוכח ("הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בְּעֶרְ כְּתָנּוֹר"). זו עונת הקציר הפסיבית. עודף האור גורם לנו לבלבל בין אמת לבין פאטה מורגנה רגשית.

חורף (טבת): המרחב של ההתכווננות

מציאות ערטילאית, עננות וחשכה. דווקא בלילות הארוכים, כשהממשות נעדרת, היכולת לגעת במופשט ובנצחי מתעוררת.

הפעולה האנטי-אלילית: "אמונתך בלילות"

אם פולחן אלילי הוא השהיית הביקורת לטובת ההווה, האמונה היהודית היא השהיית הייאוש לטובת העתיד.

זריעה אינה יכולה להתקיים ללא אמונה בנסתר.

קודש הקודשים: המרחב של ההיעדר

האלילות נעצה חרב במופשטות המונותאיסטית על ידי מילוי החלל בבכי וברעש של ה"תמו".
התשובה של המקדש אינה ייצוג אחר, אלא ריק מוחלט.

"וַיְהִי כִּי כָּדָשׁ
הָיָה מִפְּנֵי כָּל הָאָרֶץ"
(חבקוק ב', כ')

ה"הס" הוא השתקתה של כל הממשות הארצית מול הדומייה האלוהית. המציאות מתכווצת בשתיקה מול משהו שמגלם בתוכו את הנוכחות הבלתי נראית.

הסינתזה של יחזקאל: מהנפשת אבן להחייאת עצמות

האמת הנבואית

אלוהים מפיח רוח אמיתית בדומם הקמל והאבוד (העצמות היבשות). הנבואה צופה פני עתיד, פותחת קברים, ומחברת מחדש את העם אל רצף הנצח: "וְנָתַתִּי רוּחִי בָכֶם וְחָיִיתֶם".

התעתוע האילי

מניפולציה שבה האדם מפיח חיים דמיוניים בפסל דומם (התמוז הבוכה), כדי להשתעבד לכאן ולעכשיו.

האתגר של ימי התמוז

לנווט בתוך האור המסנוור של הקיץ, מבלי לשכוח את האמת שנרקמה בחושך.

זכרון המקדש הוא זכרון היכולת לייצר זיקה אל האלוהי דווקא מתוך השתיקה וההיעדר.
מול הפיתוי לשקוע במנעמי הכאן ועכשיו של ה"תמוז", עלינו להיאחז במופשט, ולזכור שהמציאות
האמיתית נמצאת מעבר למה שהעין מסוגלת לראות: "הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ הַדָּרִי".